

Tunç Çağı'nda Bornova'da İnsan-Hayvan İlişkileri

Doç. Dr. Ahmet İhsan Aytek¹, Dr. Öğr. Üyesi Erhan Tarhan², Doç. Dr. Alper Yener Yavuz³

Yassitepe Höyük, İzmir ili Bornova ilçesi içerisinde Tunç Çağı'na tarihlendirilen ve kazısı devam eden iki arkeolojik alandan birisidir. Kentte devam eden arkeolojik çalışmalara 2021 yılından itibaren zooarkeolojik çalışmalar da eklenmiş ve kentin insan-hayvan ilişkileri ortaya çıkarılmaya başlanmıştır. Kentte bulunan faunal kalıntılar üzerinde yapılan zooarkeolojik çalışmalar sonucu alanda evcil hayvanlar olarak; sığır, koyun, keçi, domuz, tavuk, köpek, kedi varlığı tespit edilmiştir. Bölgenin yabani hayvan faunasını ise; kaplumbağa, balık, yaban domuzu, geyik, tilki, akal, ayı, kurt ve leopar oluşturmaktadır. Hayvansal ürün tüketiminde ilk sırayı koyun keçi alırken, onu sığır ve domuz takip etmektedir. Tüketilecek hayvanların büyük çoğunluğunu yetişkin evcil hayvanlar oluşturmaktadır. Ancak geyik kemiklerinin yoğunluğu, bu hayvanın da beslenme ekonomisinde önemli bir yeri olduğunu göstermektedir. Geyik varlığı üç tür ile temsil edilmekle beraber (Alageyik, Kızıl Geyik ve Karaca), en yoğun karşılaşılan grup Alageyik olarak belirlenmiştir. Hayvansal ürün tüketimine bakıldığında Kalkolitik Çaę'da başlayan sığır tüketimindeki artış, Tunç Çağı ile hızlanmakta olup bazı bölgeler hariç sığır en çok tüketilen hayvan konumundadır. Yassitepe et tüketimine bakıldığında Tunç Çağı'ndaki genel ortamın aksine küçükbaş hayvanların daha yoğun kullanıldıkları gözlenmiştir. Bu dönemde artık evcilleştirme çok yaygınlaşmış olup hayvansal ekonominin büyük çoğunluğu evcilleştirilmiş hayvanlara bağımlı hale gelmiştir. Yassitepe'de de benzer bir örüntü gözlenmekle beraber, özellikle geyik tüketimi yabani hayvanların da beslenme ekonomisine önemli bir katkı sunduğunu göstermektedir. Bir kıyı bölgesi olan Yassitepe'de yapılan çalışmalarda balık kemikleri de tespit edilmiş olup, ilk çalışmalar ipura tüketiminin yoğunluğunu işaret etmektedir. Yassitepe Höyük faunasını içerisinde en göze çarpan örnekler ise en az iki farklı leopara ait çene kemikleridir. Erken Tunç seviyesinden ele geçen bu çene kemiklerin, iki erkek leopara (*Pantherapardus*) ait olduğu tespit edilmiştir. Anadolu antik dönem kayıtlarında çok az örnekle temsil edilen bu hayvana ait en iyi

¹Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Antropoloji Bölümü, Burdur/Türkiye, ORCID ID:0000-0002-7620-2333 E-Mail:aytek@mehmetakif.edu.tr

²Hitit Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Antropoloji Bölümü, Çorum/Türkiye, ORCID ID:0000-0003-4793-6386, E-mail:erhantarhan@hitit.edu.tr

³Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Antropoloji Bölümü, Burdur/Türkiye, ORCID ID:0000-0002-4959-5581, E-Mail:alpyenyav@gmail.com

tanımlanmış örnekler olan bu çene kemikleri bölgenin yaban hayatı ve iklim şartlarına ait önemli bilgileri de ortaya koymaktadır. Çalışmalarda çok az sayıda insan kemiği de tespit edilmekle beraber, bunlar hem nitelik hem de nicelik bakımından bir sonuca varmaya uygun değildir. Yassitepe Höyük’de devam eden zooarkeolojik çalışmalar ile hem kentin hem de bölgenin Tunç Çağı insan-hayvan ilişkilerini ortaya koymada önemli verileri açığa çıkaracaktır.